

O myších a lidech - John Steinbeck

John Steinbeck

- matka - učitelka
- smrt - sdělení selhání
- dva spory

- 1902-1968
- Americký spisovatel
- Ve svém díle líčí život amerických nižších vrstev, má díla jak humorná, tak tragická
- Zobrazuje dobu hospodářské krize, konflikt dobra a zla
- Pocházel z chudých poměrů
- Nobelova cena za literaturu
- Na sklonku života vyvolal rozruch svým článkem o válce ve Vietnamu (jeho syn tam bojoval)
- Další díla: Hrozny hněvu, Toulavý autobus
- Další autoři:
 - Ernest Hemingway (Stařec a moře)
 - F. Scott Fitzgerald (Velký Gatsby)

Znaky literárního směru:

- generace amerických autorů 20. let., kteří byli poznamenáni 1. sv. válkou a vystřízlivěli z tzv. amerického snu
- v jejich díle se objevují pocity zklamání a skepse
- došlo k rozkladu hodnot, je ztracen smysl života
- východiskem je příroda nebo kultura, hrdinové se uzavírají do sebe - typický hrdina je apatický a těžce navazuje vztahy, nemůže zakotvit

experimentální proud

- základem je narušení tradičního pojetí románu, abstrakce a experimentování
- charakteristické rysy:
 - dějová složka potlačena
 - časová posloupnost se nedodrhuje, dochází k prolínání časových rovin
 - nejde o zobrazení vnější reality, ale o srovnávání vnitřního světa hrdiny s okolím, na které většinou hrdina rezignuje
 - uplatnění prvků absurdity
 - autor nevyjadřuje své myšlenky otevřeně, nechává čtenáře samostatně domýšlet a hodnotit
 - experiment s jazykem, časté porušení pravidel užití interpunkce

realistický proud

- navazuje na klasický román
- autor se zaměřuje na psychiku a citovou rovinu jedince
- je různorodý

detabuizující proud

- odkrývá dosud nedotknutelná témata například v oblasti sexualit

Název díla: O myších a lidech

Literární směr, období: meziválečná literatura, americký realismus

Čas : 30. léta 20. století

Místo: Kalifornie

Literární druh: epika

Literární žánr: novela

Forma psaní textu a vyprávěčská f.: próza, er-forma,

Jazyk: jazyk nespisovný, text založen na dialozích, proto má rychlý spád, vulgární výrazy, zdobněliny, řečnické otázky

Téma díla: příběh poukazuje na důležitost přátelství mezi lidmi ve světě, kde převládá samota; kritizuje tehdejší společnost plnou předsudků, rasismu a nenávisti

Hl. myšlenka: lidský sen se může během chvíle rozpadnout, pokud neexistuje důvod, proč bychom ho měli uskutečnit; jedním z těch důvodů, který je ještě důležitější než samotný sen, je přátelství a láska

Hlavní postava, charakteristika:

George Milton - stará se o svého mentálně zaostalého kamaráda Lennieho, protože oto byl požádán Lennieho tetou Klárou; je obětavý a udělá pro něj všechno; občas Lenniemu vyčítá, že se o něj musí starat a nemá vlastní život, ale přesto má Lennieho rád; touží po spokojeném životě ve vlastním domečku

Lennie Small - je velký a silný hromotluk, ale bohužel nepobral moc rozumu; poslouchá George a ve všem mu věří; má rád hebké věci, a tak rád hladí myši a potom štěňátka; bohužel si neuvědomuje svoji sílu, takže je nakonec rozmáčkne

Curleyho žena - půvabná, vyzývavá žena, toužila se stát herečkou, ale místo toho žije s manželem, kterého nemiluje; je osamělá, možná proto často koketuje s dělníky, chybí jí láska a žije život, o jaký nestojí

Curley - žárlivý, zakomplexovaný, agresivní mladý muž, snažící se vynutit si autoritu pomocí síly

Další postavy: Crooks, Whit, Candy, Carlson, Slim

Kompoziční vrstva: chronologické vyprávění s občasnými retrospektivními pasážemi

Děj:

George s Lenniem cestují po rančích, kde pracují, ovšem často musejí odejít kvůli slabomyslnému Lenniemu, jenž nezáměrně způsobuje problémy. Naposledy (ve Weedu) se museli ukrývat ve vodě, protože Lennie si chtěl pohladit šaty nějaké dívky, ta se lekla, Lennie nepouštěl, začala křičet a obvinila ho ze znásilnění. Lennie totiž miluje hebké věci - rád hladí myším a zvířátkům kožíšky - jenže neodhadne svoji sílu a zlomí jim vaz. Nocují u řeky, George varuje Lennieho, že kdyby se něco semlelo, má se schovat právě tady, ve vrbičkách, a čekat na něj. K večeři si dávají fazole ohřáté nad ohněm (bez kečupu). Dopoledne doputují na ranč (v pátek), seznamují se s místními - správcem, jeho zlým synem Curleym mladším, kterému se Lennie nelíbí a provokuje ho, a jeho novopečenou ženou a také s dělníky Candym, Slimem, Carlsonem a Whitem. Lennie má nakázáno mlčet, aby si ostatní nevšimli, že je hloupý. Tito čtyři s nimi bydlí v "baráku" - jsou tam postele, poličky z upravených bedýnek, stůl a židle.

Ačkoliv je Lenny hloupý, projeví se jako skvělý dřič. George Slimovi povídá o jejich minulosti a všichni se diví, že G. a L. cestují spolu - je to nezvyklé. Slimově feně se narodila

štěňata, Slim Lenniemu jedno slíbí, Lennie je chodí hladit. (ještě příliš mladé je vytahuje z pelechu). Carlson na Candyho tlačí, aby zabil svého psa, nakonec Carlson starého páchnoucího nemocného psa střelí do zátylku sám (Candy byl příliš zbabělý, aby to udělal a pak toho i lituje: Měl jsem si ho zabít sám) a slibuje mu štěně od Slimovy feny. Candy je z toho v depresi, ale vyslechne Georgovo nadějeplné vyprávění o domečku, zahradě, králících (ty chce Lennie), dobytku, obdělávání vlastního políčka a chce se k nim připojit. Může jim přispět 300 dolarů. (více než polovinu, stavení stojí okolo 600) Dohodnou se a jsou plni radosti a očekávání, že se vymaní z kočovného nestálého života, usadí se a budou vlastními pány. Jejich snění o vlastním domově se v knize několikrát opakuje. (Několikrát do děje vstupuje i C. žena, která s muži koketuje a říká: že hledá Curleyho.

Mezitím Curley ve stavení hledá svoji ženu a jakmile zjistí, že tu chybí Slim, vydá se za ním. Slim však šel jenom mule dehtem léčit kopyto. Když se Slim vrátí, je vytočený z neustálé podezřívavosti, ale díky svojí autoritě se mu Curley omlouvá. Vidí však Lennyho, který se při pomýšlení na králíky usmívá a pustí se do něj. Curley začne mlátit Lennieho (najde si záminku, že se mu prý směje), Lennie se zprvu nebrání, na Georgův pokyn ale začne. Málem Curleymu rozdrť ruku, domluví se s Curleym, že když on nic neřekne (vymyslí si historku, že mu ruka uvízla v mašině), oni také nic nepoví a nebude zostuzen. Vezou ho k lékaři.

George jde s ostatními muži do města (nevěstince), Lennie se mezitím seznamuje s černochem Crooksem, jenž je příkladem vystrašené, zahořklé, opuštěné a sklíčené existence. Sednici taky navštíví i Curleyova žena, která ale

Curleyova žena pokukuje po mužích, chce společnost. Muži hrají hru - házejí podkovy na tyč - Lennie sedí na seně, zabil nechtěně štěně, přijde za ním Curleyova žena a povídá mu o svém nepovedeném životě, Lennie jí vykládá o králících, společné téma najdou v zálibě v hebkých věcech. Ona mu dovolí pohladit si její vlasy, on jí je příliš cuchá, je moc silný, ona křičí, on jí zacpe pusku, chytne hlavu a omylem zlomí vaz. Lennie ví, že má průšvih a jde k vrbičkám na domluvené místo. Ostatní najdou její tělo (zpola schované pod slámou) a je jim jasné, kdo za to může. Chtějí ho zlynčovat, jen Candy a Slim chápou, že to Lennie neudělal ze zlé vůle. George pošle Curleyho toužícího po pomstě (a krvi) špatným směrem, tudíž dorazí k Lenniemu jako první. Mezitím jak čeká u t vrbiček na George, tak se mu vyjeví teta Klára a pak i králíček, která mu vyčítá, že za všechno může. Lennie nechápe, jaké má jeho konání následky. George mu vypráví o jejich vysněném domečku a střelí ho do týla (zbraň vzal Carlsonovi), aby ho ušetřil lynčování a bolesti.

Jazykové prostředky

- jednoduchý jazyk
- nespisovné výrazy
- dialogy